

prima instanță – A. Ciubotau
instanța de apel – V. Pruteanu, An. Gavrilița, L. Popova

DECIZIE

12 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecători

Galina Stratulat
Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Sveatoslav Moldovan
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” în proces de lichidare,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” în proces de lichidare împotriva societății pe acțiuni ”BS-Leasing Grup” cu privire la încasarea sumei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016 prin care s-a respins apelul declarat de societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” și s-a menținut hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 23 octombrie 2015,

c o n s t a t ă:

La 29 august 2015 societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” în proces de lichidare a depus cerere de chemare în judecată împotriva societății pe acțiuni ”BS-Leasing Grup” prin care a solicitat încasarea din contul societății pe acțiuni ”BS-Leasing” a sumei de 600 000 lei și a cheltuielilor de judecată în mărime 18 000 lei.

În motivarea cererii de chemare în judecată au menționat că, la 25 noiembrie 2014 între reclamant și pîrît a fost încheiat antecontractul nr. 1/2014, potrivit căruia părțile s-au obligat să încheie, pînă la 29 decembrie 2014, un contract de leasing financiar obiectul căruia urma să constituie un autorism de marcă Mercedes-Benz S350 BlueTEC 4 MATIC Sedan Long, la prețul total de 120 500 euro.

Conform pct. 4 al antecontractului menționat supra, reclamantul s-a obligat să achite pînă la 26 noiembrie 2014 avansul în mărime de 600 000 lei, care urma a fi îndreptat, la încheierea contractului de leasing, la achitarea primei rate, comisionului unic, asigurări CASCO și cheltuielile de înregistrare.

Au mai indicat că, potrivit pct. 5 al antecontractului, în cazul refuzului neîntemeiat din partea reclamantului de a încheia contractul de leasing în cazul săvîrșirii acțiunilor care fac imposibilă încheierea lui, reclamantul poartă răspundere conform legislației în vigoare, iar suma avansului nu se restituie.

Prin scrisoarea nr. 567/12/14 din 22 decembrie 2014, pîrîtul a informat despre procurarea automobilului și disponibilitatea sa de a încheia contractul de leasing financiar.

Prin hotărârea Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 248 din 27 noiembrie 2014 a fost instituit regimul de administrare asupra Băncii de Economii pentru o perioadă de 9 luni.

Totodată, în temeiul acestei Hotărâri a fost instituit un moratoriu asupra tuturor creanțelor creditorilor față de Banca de Economii, pe termen de 2 luni, începînd cu 27 noiembrie 2014.

În temeiul hotărârii Consiliului de administrare a Băncii Naționale a Moldovei nr. 20 din 27 ianuarie 2015 moratoriul a fost prelungit pe un termen de 2 luni.

În temeiul hotărârii Consiliului de administrare a Băncii Naționale a Moldovei nr. 76 din 27 martie 2015 moratoriul a fost prelungit pe toată perioada de administrare specială a Băncii de Economii.

Prin reclamația nr. 06-02/453/9997 din 31 iulie 2015, reclamantul a informat pîrîtul despre refuzul de a executa obligațiile ce decurg din antecontractul nr. 1/2-14 din 25 noiembrie 2014 și a solicitat restituirea avansului achitat în sumă de 600 000 lei în termen de 5 zile lucrătoare din data recepționării reclamației.

În final au menționat că, arvuna se constituie pentru executarea obligațiilor pecuniare, iar obligația reclamantului de a încheia un contract de leasing financiar, nu constituie o obligație pecuniară și, deci, nu poate fi garantată cu arvună.

Or, în antecontract s-a stabilit că, plata urma a fi stabilită în contractul de leasing.

Prin hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 23 octombrie 2015 s-a respins acțiunea înaintată de societatea pe acțiuni "Banca de Economii" ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 20 noiembrie 2015 societatea pe acțiuni "Banca de Economii" în proces de lichidare a depus cerere de apel prin care a solicitat casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău Chișinău din 22 martie 2016 s-a respins apelul depus de societatea pe acțiuni "Banca de Economii" în proces de lichidare și s-a menținut hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 23 octombrie 2015.

La 06 aprilie 2016 societatea pe acțiuni "Banca de Economii" în proces de lichidare a depus cerere de recurs prin care a solicitat casarea deciziei instanței de fond și a hotărârii instanței de apel cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

Prin decizia Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 29 iunie 2016 s-a admis recursul declarat de societatea pe acțiuni "Banca de Economii" în proces de lichidare, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 22 martie 2016 cu trimiterea pricinii la rejudecare în apel la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016 s-a respins apelul depus de societatea pe acțiuni "Banca de Economii" în proces de lichidare și s-a menținut hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 23 octombrie 2015.

La 12 ianuarie 2017 societatea pe acțiuni "Banca de Economii" în proces de lichidare a depus cerere de recurs prin care a solicitat casarea integrală a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă cererea de chemare în judecată.

Cererea de recurs a fost depusă în temeiul art. 432 alin. (2) lit.a) și c) din Codul de procedură civilă.

În motivarea cererii de recurs au indicat că, instanțele ierarhic inferioare au aplicat art. 679 alin. (3), art. 667 alin. (1), art. 633 alin. (1) din Codul civil, eronat și nu au constatat că suma achitată a avut titlul de avans, așa cum rezultă și din prevederile pct. 4 a antecontractului, nu a fost achitat în vederea garantării executării antecontractului sau contractului și nu poate fi reținută de către intimat, deoarece în privința acestei sume nu sunt aplicabile prevederile cu privire la arvună.

De asemenea, au considerat că, instanțele nu au aplicat prevederile art. 37¹² alin. (1) din Legea nr. 55-XIII din 21 iulie iulie 1995 privind instituțiile financiare, care statuează că în afară de cazurile prevăzute de legea civilă, administratorul special poate refuza executarea obligațiilor băncii ce decurg din contracte și din alte acte juridice, fără repararea prejudiciului cauzat, dacă există unul din următoarele temeuri:

- Obiectul prestației constituie investirea sau acordarea viitoare de mijloace ale băncii;
- Executarea obligației este vădit dezavantajoasă pentru bancă în raport cu alte obligații analogice născute în circumstanțe comparabile.
- Se prezumă caracterul vădit dezavantajos al obligației dacă prestațiile opuse ale părților obligației sunt neechivalente cu mai mult de 20 la sută.
- Existența neechivalenței se poate dovedi prin concluziile expertului independent și prin alte probe.
- Administratorul special poate dovedi caracterul vădit dezavantajos al executării obligației și în alte cazuri;
- Executarea obligației va împiedica remedierea situației financiare a Bănci, în special când aceasta va avea efect cauzarea de prejudicii suplimentare sau lezarea intereselor creditorilor.

Totodată, au menționat că, instanțele ierarhic inferioare au omis să dea apreciere celor invocate de recurent despre îmbogățirea fără justă cauză.

La 06 martie 2017 societatea pe acțiuni ”BS-Leasing Grup” a depus referință prin care a solicitat respingerea cererii de recurs ca inadmisibilă.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 30 noiembrie 2016.

Potrivit scrisorii Curții de Apel Chișinău copia deciziei a fost expediată la 12 ianuarie 2017 (f.d. 156), iar la materialele cauzei lipsește dovada recepționării acesteia de către părți.

Cererea de recurs a fost depusă la 12 ianuarie 2017, respectiv recursul se consideră depus în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

Potrivit prevederilor art.442 Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Conform prevederilor art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul este în drept: să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Analizând legalitatea deciziei atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs și în referință, Colegiul consideră recursul drept întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele motive.

Inițial, Curtea Supremă de Justiție subliniază că, potrivit para. 49, 50, 51 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 11 mai 2016 privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 37⁷ alin. (5) și 37¹⁵ alin. (2) din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995 (interzicerea transferului și retragerii mijloacelor bănești din conturile bancare ale persoanelor afiliate unei bănci comerciale) Republica Moldova s-a angajat, prin semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, să îndeplinească următoarele obiective legate de sectorul financiar: (a) sprijinirea procesului de adaptare a reglementărilor privind serviciile financiare la nevoile unei economii de piață liberă; (b) asigurarea unei protecții efective și adecvate pentru investitori și alți consumatori de servicii financiare; (c) asigurarea stabilității și integrității sistemului financiar al Republicii Moldova ca întreg; (d) promovarea cooperării dintre diferiți actori ai sistemului financiar, inclusiv a factorilor regulatori și de control; și (e) asigurarea unui control independent și efectiv (a se vedea Acordul de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, articolele 16, 18, 58, 59 ș.a.).

Un sistem bancar fragil reprezintă o amenințare pentru stabilitatea macroeconomică și financiară a statului.

Prin urmare, este nevoie de un sistem de control fundamental care să se bucure de încrederea cetățenilor în acest sistem bancar, de o cultură a controlului bancar. ***Pentru realizarea acestor obiective, Banca Națională a Moldovei are la dispoziție o serie de instrumente de control, pe care trebuie să le aplice în mod efectiv și descurajator pentru cei care urmăresc, direct sau indirect, prăbușirea sistemului bancar.***

Concomitent, instanța de recurs menționează că, instituirea moratoriului asupra unei instituții financiare se efectuează în scopul conservării patrimoniului băncii și intereselor creditorilor.

Astfel, instanța de recurs constată că, societatea pe acțiuni "Banca de Economii" și societatea pe acțiuni "BS-Leasing Grup" au încheiat la 25 noiembrie 2014 un antecontract cu nr. 1/2014, prin care s-au obligat la ***până la 29 decembrie 2014 să încheie un contract de leasing financiar***, în care societatea pe acțiuni "Banca de Economii" va avea calitate de locatar iar societatea pe acțiuni "BS-Leasing Grup" va avea calitate de locator.

De asemenea, în antecontract părțile au stabilit că, contractul de leasing urmează să conțină clauze cu privire la bunul ce urmează să fie procurat în leasing și anume: urmează să fie un automobil de model Mercedes-Benz S350 BlueTEC 4MATIC Sedan Long, anul fabricării 2014, de culoare negru metalic.

Totodată, potrivit pct. 4 al antecontractului, societatea pe acțiuni "Banca de Economii" urmează ca în termen de o zi din momentul încheierii antecontractului să achite cu titlul de avans suma de 600 000 lei, care va constitui și prima rată a contractului de leasing financiar.

În conformitate cu pct. 5 din antecontractul încheiat se reține că părțile au prevăzut că, ***în cazul refuzului neîntemeiat a părții de a încheia contractul de leasing financiar, ori săvârșirea acțiunii în rezultatul căruia încheierea contractului este imposibilă, partea va purta răspundere în conformitate cu legislația în vigoare, iar suma avansului nu va fi restituită.***

Prin actul de verificare din 26 noiembrie 2014 încheiat între societatea pe acțiuni "Banca de Economii" și societatea pe acțiuni "BS-Leasing Grup", părțile au convenit

stingerea datoriilor prin compensare și anume a datoriei societății pe acțiuni ”Banca de economii” în sumă de 946 444, 46 lei în contul micșorării creanței societății pe acțiunii ”BS-Leasing Grup” în sumă de 1 000 000 lei și recunoașterea datoriei societății pe acțiuni ”BS-Leasing Grup” față de societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” în sumă de 53 555,54 lei.

De asemenea, a fost semnat procesul-verbal a decontărilor reciproce între societatea pe acțiuni ”BS-Leasing Grup” și societății pe acțiuni ”Banca de economii” pe perioada 26 noiembrie 2014 – 26 noiembrie 2014.

În Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 358-363 din 4 decembrie 2014 a fost publicat anunțul potrivit căruia Banca Națională a Moldovei, în temeiul art. 37⁴ alin. (2) lit. b), c), d), e) din Legea instituțiilor financiare, nr. 550 din 21 iulie 1995, începând cu 27 noiembrie 2014, ora 20:00, s-a instituit regimul de administrare specială asupra ”Băncii de Economii” societate pe acțiuni, pentru o perioadă de 2 luni.

În temeiul art. 37¹⁵ al Legii instituțiilor financiare, Banca Națională a Moldovei a instituit un moratoriu pe termen de 2 luni, începând cu data de 27 noiembrie 2014 asupra tuturor creanțelor față de ”Banca de Economii” societatea pe acțiuni.

Potrivit pct. 3 din prezentul anunț, s-a instituit moratoriu, pe termen de 2 luni, începând cu 30 noiembrie 2014 în conformitate cu art. 37¹⁵ din Legea instituțiilor financiare asupra tuturor creanțelor față de societatea pe acțiuni ”Banca pe Economii” ale persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncii și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor finanțării terorismului.

Conform pct. 5 lit. c) și d) din anunțul respectiv, s-a interzis societății pe acțiuni ”Banca de Economii”, înstrăinarea, gajarea creanțelor, mijloacelor fixe și circulante, valorilor mobiliare, precum și a altor active ale băncii, fără acordul în scris al Băncii Naționale a Moldovei, achiziționarea creanțelor, mijloacelor fixe și circulante, cotelor de participare în capital unităților economice, a valorilor mobiliare, inclusiv a obligațiunilor și altor active, fără acordul scris al Băncii Naționale a Moldovei.

La 22 decembrie 2014 societatea pe acțiuni ”BS-Leasing Grup” a informat societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” precum că, au procurat autoturismul nominalizat de la ”Grand Premium” societate cu răspundere limitată conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 11/01.25 din 25 noiembrie 2014, iar autoturismul a fost livrat de către vânzător.

Totodată, au menționat că, suma de 600 000 lei nu va fi restituită în conformitate cu pct. 5 din antecontract în cazul neîncheierii contractului de leasing.

La 31 iulie 2015 societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” a înaintat către societatea pe acțiuni ”BS-Leasing Grup” o reclamație prin care a solicitat restituirea avansului achitat în sumă de 600 000 lei în termen de 5 zile lucrătoare din data recepționării reclamației.

În conformitate cu art. 666 din Codul civil, contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

Articolul 668 alin. (1) din Codul civil prevede expres că, contractul încheiat legal obligă părțile nu numai la ceea ce au stipulat expres, dar și la tot ceea ce rezultă din natura lui în conformitate cu legea, cu uzanțele sau cu principiile echității.

Prin urmare instanța de recurs urmează să constate dacă prin prisma p. 5 din antecontract, refuzul de a încheia contractul de leasing a fost întemeiat sau neîntemeiat.

În acest sens, se menționează că, societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” în proces de lichidare a invocat aplicarea moratoriului de către Banca Națională a Moldovei

asupra creanțelor terților față de societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” fapt ce a dus la imposibilitatea executării contractului.

Potrivit anunțului din Monitorul Oficial al Republicii Moldova, moratoriu a fost aplicat din **27 noiembrie 2014**, inițial pe un termen de 2 luni, termen care a fost prelungit ulterior, în temeiul art. 37¹⁵ din Legea instituțiilor financiare, nr. 550 din 21 iulie 1995.

Moratoriu a fost aplicat peste 2 zile din momentul încheierii antecontractului pe un termen de 2 luni ceea ce depășește data de 29 decembrie 2014, data ce urma să fie încheiat contractul de leasing financiar.

Articolul 37¹⁵ din Legea instituțiilor financiare, a fost exclus prin Legea nr. 233 din 03 octombrie 2016, însă la 27 noiembrie 2014, această prevedere era în vigoare și respectiv, prin prisma art. 6 din Codul civil, care prevede că legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare, ***urmează de aplicat legea în vigoare la momentul aplicării moratoriului.***

În conformitate cu art. 37¹⁵ din Legea instituțiilor financiare, în vigoare la data constituirii moratoriului, pentru a preveni agravarea situației financiare a băncii și a păstra activele acesteia, Banca Națională, la instituirea sau în perioada administrării speciale a băncii, poate dispune amânarea executării creanțelor creditorilor și a transferului activelor băncii pe un termen de până la 2 luni (moratoriu). Banca Națională poate prelungi moratoriul cu încă 2 luni în situații de criză financiară sistemică, definite astfel de organul național instituit pentru gestionarea crizelor financiare sistemice, pentru o perioadă ce nu va depăși termenul administrării speciale stabilit conform art. 37⁴ alin. (3). Moratoriul nu constituie situație de insolvabilitate a băncii.

Alineatul (4) lit. a) ***din articolul menționat supra, prevedea expres că, în perioada acțiunii moratoriului dobânzile, penalitățile și alte măsuri de răspundere patrimonială pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor băncii nu se aplică.***

Mai mult, ca atît, adîționat la cele stipulate supra, art. 37¹² din Legea instituțiilor financiare, în vigoare la momentul încheierii antecontractului, care a fost exclus prin Legea nr. 233 din 03 octombrie 2016, prevedea că, în afară de cazurile prevăzute de legislația civilă, administratorul special poate refuza executarea obligațiilor băncii ce decurg din contracte și din alte acte juridice, fără repararea prejudiciului cauzat, dacă există unul din următoarele temeiuri:

- a) obiectul prestației constituie transferul gratuit al activelor băncii;
- b) obiectul prestației constituie investirea sau acordarea viitoare de mijloace ale băncii
- c) executarea obligației este vădit dezavantajoasă pentru bancă în raport cu alte obligații analogice născute în circumstanțe comparabile. Se prezumă caracterul vădit dezavantajos al obligației dacă prestațiile opuse ale părților obligației sînt neechivalente cu mai mult de 20 la sută. Existența neechivalenței se poate dovedi prin concluziile expertului independent și prin alte probe. Administratorul special poate dovedi caracterul vădit dezavantajos al executării obligației și în alte cazuri;
- d) executarea obligației va împiedica remedierea situației financiare a băncii, în special cînd aceasta va avea ca efect cauzarea de prejudicii suplimentare sau lezarea intereselor creditorilor.

Analizînd, prevederile menționate supra, instanța de recurs, menționează că, obiectul antecontractului constituia încheierea contractului de leasing, ceea ce presupune acordarea de viitoare mijloace ale băncii, care potrivit antecontractului urmau să fie în

sumă totală de 120 500 euro și respectiv se încadrează în pct. b) din art. 37¹² din Legea nr. 233 din 03 octombrie 2016.

Suplimentar relevăm, că instituirea moratorului, are drept scop protejarea activelor băncii comerciale și a intereselor potențialilor creditori care pot fi atât persoane fizice cât și persoane juridice, inclusiv statul, iar lit. b) din art. 37¹² din Legea instituțiilor financiare, urmărea anume acest scop.

Respectiv, legea la acel moment prevede expres că, instituirea moratorului asupra instituțiilor financiare, constituia un temei legal de neexecutare a obligației și constituirea moratorului era un temei legal de absolvire de răspundere contractuală, or forța obligatorie a contractului este limitată de prevederile legii.

În acest sens se menționează că, în hotărârea Kapital Bank AD c. Bulgariei din 24 noiembrie 2005, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că decizia Băncii Naționale a Bulgariei de a retrage licența a constituit, indiscutabil, o măsură de control al sectorului bancar din țară. Este adevărat că aceasta a implicat o privare de proprietate, în măsură în care licența în sine poate fi considerată un drept de proprietate, dar, în circumstanțele cauzei, privarea a format un element component al schemei de control al industriei bancare.

În același sens, în hotărârea Saggio c. Italiei din 25 octombrie 2001, CtEDO a statuat că aplicarea procedurii administrative extraordinare se analizează ca o reglementare a valorificării bunurilor. Procedura administrării extraordinare urmărește asigurarea unei gestiuni echitabile a bunurilor întreprinderii în curs de lichidare, în vederea garantării unei protecții identice pentru toți creditorii. Astfel, ingerința în cauză urmărea scopuri legitime în conformitate cu interesul general, și anume o administrare a justiției și protejarea drepturilor altor persoane.

De asemenea, instanța de recurs, reține că moratoriu a fost aplicat asupra tuturor creanțelor creditorilor față de societatea pe acțiuni "Banca de Economii".

În temeiul antecontractului nr.1/2014 din 25 noiembrie 2014 societatea pe acțiuni "BS Leasing Grup" a obținut dreptul de a cere încheierea contractului de leasing cu societatea pe acțiuni "Banca de Economii" ceea ce constituie înființarea **unei creanțe față de recurent**, creanță protejată de art. 1 protocolul 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Pe marginea acestui aspect, Curtea Constituțională a Republicii Moldova în para. 49, 52-54 din Hotărârea nr. 24 din 15 noiembrie 2011 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 38 alin. (3), (6), (7) și 38¹² alin.(2) din Legea nr.550-XIII din 21 iulie 1995 a instituțiilor financiare, cu modificările și completările ulterioare a constatat că, din prevederile constituționale și cele ale Convenției Europene rezultă că dreptul de **proprietate nu este unul absolut și legiuitorul poate stabili norme cu privire la folosința bunurilor, cu condiția ca acestea să corespundă unui interes public și să fie proporționale scopului urmărit.**

Curtea a reținut că, în anumite domenii sensibile sau care au o importanță majoră pentru societate, cum ar fi stabilitatea sistemului bancar, statul se bucură de o marjă mai largă de apreciere. Această marjă de apreciere presupune dreptul statului de a stabili reglementari distincte față de alte domenii similare de reglementare.

În acest context, Curtea a subliniat că, băncile influențează major activitatea beneficiarilor de servicii financiare, precum și sănătatea economiei naționale, fapt care a determinat plasarea băncilor pe o poziție distinctă, caracterizată printr-un statut legal special, aplicabil întregii lor existente.

În virtutea funcțiilor exercitate, băncile sunt participanți unici la circuitul economic, iar activitatea acestora este asimilată prestării unui serviciu public, în beneficiul societății.

Respectiv, atît jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cît și jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova admite limitarea drepturilor de proprietate a terților în raport cu activitatea financiară a băncilor reieșind din serviciul public al serviciilor bancare și realizarea drepturilor tuturor creditorilor.

Luînd în considerație cele expuse supra, și reieșind din pct. 5 al antecontractului nr. 1/2014 din 25 noiembrie 2014, instanța de recurs reține că instituirea moratoriului de către Banca Națională a Moldovei asupra creanțelor terților față de societatea pe acțiuni "Banca de Economii" constituie un temei legal și întemeiat de neexecutare a obligațiilor asumate de către recurent, or în cadrul serviciilor bancare legea se bucură de o marjă de apreciere mai largă.

Cu referire la suma de 600 000 lei achitată de către societatea pe acțiuni "Banca de Economii" societății pe acțiuni "BS-Leasing Grup" instanța de recurs reține următoarele.

După cum e constatat supra, recurentul în baza actului de stingere reciprocă a datoriilor din 26 noiembrie 2014 a achitat intimatului suma de 600 000 lei.

Potrivit prevederilor pct. 4 din antecontract, societatea pe acțiuni "Banca de Economii" urmează să achite **un avans în sumă de 600 000 lei**, care a fost calificat ca prima rată a viitorului contract de leasing, ce urma a fi încheiat.

Inițial, instanța de recurs subliniază că, în conformitate cu art. 631 alin. (1) din Codul civil, arvuna este o suma de bani sau un alt bun pe care o parte contractantă o dă celeilalte părți pentru a confirma încheierea contractului și a-i garanta executarea. În caz de dubii, suma plătită este considerată avans.

Prin urmare, părțile reieșind din principiul libertății contractuale au calificat suma de 600 000 lei ca avans și nu ca arvună, iar în pct. 5 din antecontract au stabilit răspunderea patrimonială a recurentului pentru refuzul neîntemeiat de neexecutare a contractului, fapt ce nu poate fi calificat avansul ca arvună ci doar ca o clauză contractuală care a stabilit condițiile de răspundere contractuală a părților.

După cum s-a constatat supra, refuzul încheierii contractului de leasing a fost întemeiat prin urmare răspunderea contractuală stabilită în pct. 5 din antecontract nu este aplicabilă în circumstanțele date.

În acest sens, instanța de recurs, conchide că, art. 668 alin. (1) din Codul civil, stabilește expres că unul din principiile ce guvernează relațiile contractuale este **principiul echității**.

Respectiv, se remarcă, că potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. 11/01/25 din 25 noiembrie 2015 societatea pe acțiuni "BS-Leasing Grup" (cumpărător) a încheiat cu societatea cu răspundere limitată "Grand Premium" (vînzător) un contract de vânzare cumpărare a automobilului, prin care cumpărătorul a procurat de la vînzător un automobil de model Mercedes-Benz S 350 BlueTEC 4MATIC Sedan long la prețul de 120 500 euro.

Contractul încheiat între societatea pe acțiuni "BS-Leasing Grup" și societatea cu răspundere limitată "Grand Premium" este unul bilateral, ce naște drepturi și obligații reciproce, fără a institui careva drepturi și obligații în favoarea terților.

Respectiv, societatea pe acțiuni "BS-Leasing Grup" a devenit proprietarul automobilului fără a avea fi stabilite careva obligații de transmitere a acestuia în leasing terților.

În conformitate cu art. 1389 alin.(1) și (2) din Codul civil statuează că, persoana care, fără temei legal sau contractual, a dobîndit ceva (acceptant) ca urmare a executării unei prestații de către o altă persoană (prestator) sau a realizat în alt mod o economie din contul altuia este obligată să restituie acestei alte persoane ceea ce a primit sau a economisit. Nu este relevant faptul dacă îmbogățirea fără justă cauză a avut loc ca

rezultat al comportamentului uneia dintre părți, a unui terț sau ca urmare a unei cauze independente de voința lor.

Persoana care, întru executarea unei obligații prezente sau viitoare, a prestat ceva altuia poate cere restituirea prestației dacă:

a) temeiul raportului obligațional a decăzut ulterior;

b) obligația este blocată de o excepție care exclude pe termen lung posibilitatea executării ei.

În concluzie se reține că, nerestituirea avansului în sumă de 600 000 lei de către societatea pe acțiuni "BS-Leasing Grup" în cazul în care recurentul întemeiat nu și-a executat obligația, iar intimatul nu a suferit nici un prejudiciu, va constitui o îmbogățire fără justă cauză, iar drepturile creditorilor societății pe acțiuni "Banca de Economii" vor fi afectate.

Suplimentar, instanța de recurs urmează să constate dacă, prin prisma relațiilor contractuale, societatea pe acțiuni "Banca de Economii" avea obligația de a informa societatea pe acțiuni "BS-Leasing Grup" despre imposibilitatea executării obligației.

Antecontractul încheiat între părți nu a instituit reguli speciale de soluționare a litigiilor apărute, sau termene de înaintare a reclamațiilor.

Mai mult, potrivit art. 37¹⁵ alin. (5) din Legea instituțiilor financiare, în vigoare la acel moment, prevede că anunțul cu privire la instituirea moratoriului se publică în Monitorul Oficial.

Separat de cele menționate supra, art. 38³ din Legea instituțiilor financiare, statuează că, lichidatorul:

- a) afișează, în termen de 3 zile de la data numirii sale, la fiecare subdiviziune separată a băncii un anunț despre retragerea licenței băncii și începutul lichidării acesteia, indicând numele și prenumele lichidatorului, data și locul la care el intră în gestiunea băncii;
- b) publică anunțul indicat la lit.a) în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în ziarele de circulație generală, precum și în ziarele din localitățile în care banca are subdiviziuni separate;
- c) transmite Băncii Naționale, în termen de 3 zile de la publicarea anunțurilor, copii de pe acestea.

Respectiv, Legea nu obligă organele de administrare a băncii și nici lichidatorul de a informa creditorii instituției financiare despre instituirea moratoriului și imposibilitatea executării obligațiilor asumate, ***or însăși prin publicarea hotărârii Consiliului de administrare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova se presupune informarea efectivă a acestora.***

Mai mult ca atât, termenul de prescripție de revendicare a dreptului de proprietate sau de reparare a dreptului încălcat este de 3 ani de zile, potrivit art. 267 din Codul civil, iar recurentul urmează să-și apere dreptul încălcat în termenul prevăzut de lege.

În partea ce ține de achitarea taxei de stat, instanța de recurs reține următoarele.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată, iar potrivit art. 92 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a pricinii.

Prin cererea de chemare în judecată societatea pe acțiuni "Banca de Economii" în proces de lichidare a solicitat încasarea din contul societății pe acțiuni "BS-Leasing Grup" în beneficiul societății pe acțiuni "Banca de economii" cheltuielile de judecată în sumă de 18 000 lei.

Potrivit bonului de plată din 20 august 2015 societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” a achitat suma de 18 000 lei cu titlul de taxă de stat (f.d. 2).

La depunerea cererii de apel și de recurs, de către societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” nu a fost achitată taxa de stat, or potrivit art. 4 alin. (1) pct. 16 din Legea taxei de stat, sunt scutiți de plata taxei de stat în instanțele de judecată administratorii din oficiu și lichidatorii băncilor în acțiunile legate de lichidarea băncilor.

Având în vedere cele expuse mai sus, decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016 și hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 23 octombrie 2015, sunt neîntemeiate, fiind adoptate cu aplicarea eronată a normelor de drept material și urmează a fi casate, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” în proces de lichidare.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016 și hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 23 octombrie 2015, pronunțând o nouă hotărâre prin care:

Se admite cererea de chemare în judecată depusă de societatea pe acțiuni ”Banca de Economii” în proces de lichidare.

Se încasează din contul societății pe acțiuni ”BS-Leasing Grup” în beneficiul societății pe acțiuni ”Banca de Economii” în proces de lichidare suma de 600 000 lei (șase sute mii lei), cu titlul de avans și suma de 18 000 lei (optsprezece mii lei) cu titlu de cheltuieli de judecată în total 618 000 lei (șase sute optsprezece mii lei).

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței ,

Galina Stratulat

judecători

Svetlana Filincova

Maria Ghervas

Sveatoslav Moldovan

Dumitru Mardari